

SEMPRE A PUNT!

ELS CENTRES SIAL I LES MODALITATS D'INTERVENCIÓ

Al llarg de la història recent, l'educació de l'alumnat amb sordesa ha passat per moltes fases. De considerar-se ineducables fins a assolir garanties d'accessibilitat i amb una resposta per a la seva inclusió educativa, s'han viscut etapes com ara la segregació o l'escolarització específica en «colegios para sordos».

TEXT DE **MARTA VINARDELL-MARISTANY**

Psicopedagoga, logopeda i mestra. Formadora
i assessora de centres SIAL-CREDAs

La gran variabilitat en l'alumnat amb sordesa, amb diferents capacitats i habilitats auditives, comunicatives i lingüístiques, ha fet que sovint el tracte que rep hagi estat heterogeni. L'educació ha passat de la integració i la consideració com a alumnes amb necessitats educatives especials a la inclusió. Antigament s'havien d'adaptar a les exigències de l'entorn i al concepte de la *normalitat estàndard* d'aquells temps. Han passat de ser *deficients auditius* a ser *alumnat amb sordesa*, amb una diversitat auditiva i amb unes necessitats específiques a l'hora de rebre un suport educatiu. A partir de l'aprovació del nou decret d'inclusió el 2017, han

anat caient les etiquetes que fan referència al concepte de la sordesa com a pèrdua auditiva amb una mirada centrada al dèficit. En alguns sectors encara es fa la distinció entre alumnes *oralistes* i *signants* pel codi que més usen, quan en realitat poden fer ús d'un o ambdós codis amb competències i/o habilitats lingüístiques variades. Aquest reconeixement de la diversitat del col·lectiu és un indicador d'inclusió i de respecte.

Les necessitats específiques de suport educatiu dels alumnes amb sordesa requereixen recursos i suports que han de ser permanents si volem garantir una accessibilitat plena als aprenentatges o la participació a l'aula. La concepció de les

repercussions de la sordesa que poden afectar la parla, el llenguatge o la comunicació és generalitzada quan cal assegurar una exposició lingüística i comunicativa accessible. Per tant, l'ús de recursos i de suports de tota mena garanteix un desenvolupament cognitiu, lingüístic, social i comunicatiu òptim, amb menys risc de privació lingüística o comunicativa.

L'heterogeneïtat dels alumnes amb sordesa fa que hi hagi diferents orientacions per a la seva escolarització, per bé que hi ha centres fins ara coneguts com *d'agrupament preferent d'alumnat sord*. Són els actuals centres SIAL –suport intensiu a l'audició i llenguatge– o CEPSAL –centre educatiu amb projecte

de suport a l'audició i llenguatge— que treballen per la inclusió de l'alumnat amb sordesa.

Els professionals dels centres SIAL són generalment mestres d'audició i llenguatge a les escoles o bé professorat d'orientació educativa als instituts, amb funcions SIAL. L'equip SIAL executa una tasca bàsicament intensiva en l'àmbit lingüístic i competencial en la seva intervenció educativa i també en la logopèdica-educativa, amb la intervenció de la logopeda del CREDA, a més d'orientar i donar suport als equips docents amb l'aplicació i la millora de mesures universals i addicionals per afavorir la inclusió, i la personalització dels aprenentatges de l'alumnat amb sordesa. Aquests infants poden beneficiar-se, a més dels recursos humans, de diferents suports tècnics per a la inclusió; fins i tot els alumnes de l'educació postobligatòria poden sol·licitar un intèrpret de llengua de signes catalana per garantir l'accessibilitat als continguts. Per al bon funcionament i continuïtat del projecte SIAL, hi ha un treball d'equip integrat entre el centre i els serveis educatius CREDA i EAP, amb la col·laboració de les famílies i la xarxa de serveis.

El model Vallès

D'ençà que es van regular els centres d'agrupament, les famílies havien d'escollir entre la modalitat oral o la bilingüe. L'any 2010, però, també es va establir un format dual, que combinava ambdues modalitats. Es tracta del *model Vallès* (anomenat així pel territori on es va posar en pràctica), que permet promoure la no diferenciació per modalitat per beneficiar els alumnes amb sordesa i les seves famílies de rebre una atenció ajustada i personalitzada, convivint al mateix centre les diferents intervencions, per poder tenir així una mirada heterogènia dels alumnes amb sordesa, amb diversitat i respecte. Uns alumnes rebien una intervenció oral i d'altres, la

L'heterogeneïtat dels alumnes amb sordesa fa que hi hagi diferents orientacions per la seva escolarització. © Escola El Vapor (Terrassa)

bilingüe, i la coexistència o convivència d'aquestes modalitats d'intervenció en un mateix centre ha fet que es comencessin a matisar aquestes intervencions en funció de les necessitats dels alumnes amb sordesa, amb una flexibilització i ús dels diferents codis orals i signats segons les necessitats de la intervenció. La rigidesa de les modalitats principals s'ha anat transformant en models d'intervenció més flexibles, oberts i sistèmics tenint en compte la contextualització de l'alumnat amb sordesa. Aquesta convivència natural de l'atenció a la diversitat ha estat beneficiosa, i a més ha permès l'optimització de recursos. Cada vegada són més els centres SIAL que se sumen a aquesta pluralitat d'intervenció.

En podem trobar quatre: oral, oral amb suport signat, bilingüe intermodal i bilingüe. L'oral és la intervenció exclusiva en llengua oral i auditivofonètica; l'oral és amb suport signat que es fa puntualment amb facilitadors i suports per a la com-

prensió oral i escrita mitjançant signes clau, el lletreig de la dactilologia i ocasionalment del català signat (són estratègies facilitadores, no són codis ni llengües signades, tot i que els signes i el lletreig que adopten són propis de la llengua de signes catalana); el bilingüe intermodal és la que fa tant ús de la llengua parlada i escrita com la signada, amb un ús i valor indistint en funció del context i de l'objectiu d'intervenció o l'interlocutor (s'empren les estratègies facilitadores del suport signat en els processos de transferència intermodal), i, per acabar, hi ha la bilingüe, que té la llengua de signes catalana com a llengua vehicular i també d'estudi com a matèria. En les intervencions amb l'ús dels dos codis o multimodals, en són ben evidents els beneficis cognitius i psicolingüístics; l'alumnat amb sordesa té unes bones capacitats visuals i auditives (amb les pròtesis auditives) i l'accés híbrid assegura la comprensió que fan dels aprenentatges. ●